

METAFOREN

‘Jij telt meer voor mij dan die negenennegentig andere’

Over het verloren schaap en Romeo en Julia

Redactie

Jezus Christus bediende zich graag van metaforen. Zijn boodschappen verpakte hij bij voorkeur in een gelijkenis, opdat het onbewuste van de gewone man of vrouw er zelf mee aan de slag kon. Maar - zoals het gaat met mondelinge overlevering - gaandeweg veranderde soms zo'n vergelijking. Precies zoals bij het Chinese fluisterspel waarbij een boodschap steeds van oor tot oor gefluisterd wordt. De laatste heeft dan meestal een totaal ander verhaal meegekregen dan de oorspronkelijke boodschap. Wellicht vond een groep machtige mannen het daarom een wijs besluit om - ruim drie eeuwen na Jezus' dood - te bepalen wat hij nu precies wel en niet had gezegd. En om direct de verhaallijn een beetje bij te sturen, zodat zijn metaforen ook andere, meer aardse doelen konden dienen; zoals het stabiliseren van politieke rust en macht.

**‘Shakespeare schreef
‘Romeo en Julia’ als satire,
om te waarschuwen
voor de waanzin.’**

Het geliefde zwarte schaap

In het evangelie van Lukas staat bijvoorbeeld de gelijkenis van 'Het verloren schaap', dat een duidelijke boodschap uitdraagt: de herder brengt het schaap terug naar de kudde, want daar hoort het thuis. Een verrassend andere versie van dit verhaal werd in 1945 bij Nag Hammadi in een kruik gevonden, in een tekst met de titel *Het Thomas Evangelie*. Beide staan in het kader weergegeven. Het meest opvallende verschil, aldus gnostiek-kenner Bram Moerland, is dat 'er niet wordt gezegd dat de herder het schaap terugbrengt naar de kudde! Of het schaap nu wel of niet naar de kudde terugkeert doet er dus kennelijk niet toe. Dat is althans niet waar het hier om gaat.

Waar het wel om gaat is dat het verdwenen schaap door de herder geprezen wordt en zelfs door de herder verkozen wordt boven de schapen die in de kudde achterblijven: 'Jij telt meer voor mij dan die negenenegentig andere'.¹ Aldus werd het een verhaal van bemoediging, om gebaande paden te verlaten en zelf verantwoordelijkheid te nemen voor het eigen pad...

De waanzin van Romeo en Julia

Een ander voorbeeld van hoe verhalen tweeledig geïnterpreteerd kunnen worden, is *Romeo en Julia* van William Shakespeare, een van de meest geroemde en kunstzinnige onderzoekers van de menselijke aard. Mark Manson schrijft in zijn bestseller *The Subtle Art of Not Giving a F*ck*² dat menig wetenschapper het sterke vermoeden heeft dat hij *Romeo en Julia* niet schreef als ode aan de romantische liefde, maar als satire, om te waarschuwen voor de waanzin die erin schuil gaat. En dat er achter romantische relaties vaak dezelfde ongezonde patronen schuil gaan, die we ook in familie- en vriendschaps-

relaties aantreffen. Manson typeert ongezonde relaties als die waarin onduidelijk is wie welke verantwoordelijkheid draagt en waar de grenzen liggen (zie kader volgende bladzijde). Als onduidelijk is wie waarvoor verantwoordelijk is, wiens fout iets is, waarom je doet wat je doet, zul je nooit sterke waarden ontwikkelen. Je enige waarde wordt dan om je partner gelukkig te maken; of dat jouw partner jou gelukkig maakt. Hij stelt dan ook in de hem kenmerkende onomwonden stijl dat uitingen van liefde alleen valide zijn, wanneer ze onvoorwaardelijk en zonder verwachting worden gedaan. Eenieder die bekend is met Virginia Satir's systeemtherapie en de uitgangspunten van NLP zal die gedachte aanhangen. ■

Bronnen:

1. Bram Moerland, *Schatgraven in Nag Hammadi, een inleiding tot de gnosis, Synthese, 2004*
2. Mark Manson, *The Subtle Art of Not Giving a F*ck, Harper Collins Publishers, 2016*

Het zwarte schaap: verloren of uitverkoren?

Een metafoor in twee smaken

Door: Lucas & Thomas

Er was eens een herder die wel honderd schapen had. Op een dag bemerkte hij dat één schaapje weg is. Het is niet bij de groep. Is het verloren gelopen onderweg? Is het iets tegengekomen? Heeft een wild dier het verscheurd? Hij denkt na en wordt stil. Dan zegt hij bij zichzelf: 'Ik ga het zoeken. De andere schapen laat ik even alleen op de berg, ze redden het wel.' En de herder gaat terug en zoekt overal. Hij roept de naam van het schaapje en opeens hoort hij in de verte een jammerend geblaas. Dat is het! Hij loopt op het geluid af en ziet dadelijk wat er gebeurd is. Het schaapje zit midden in een braamstruik; een dikke doorn steekt in zijn pootje. 'Kom hier,' zegt de herder, 'Ik red je hier wel uit.' En hij haalt het schaapje uit de braamstruik, trekt de doorn uit zijn pootje en legt het teruggevonden diertje op zijn schouder. Zo trekt hij blij weer naar de kudde en thuis gekomen roept hij al zijn vrienden en burens bij elkaar. 'Laten we samen blij zijn, want ik heb een verloren schaap gevonden.'

Aldus de bekende verhaallijn volgens Lucas. Maar in 1945 werden bij Nag Hammadi geschriften in een kruik gevonden, waaronder een tekst met de titel 'Het Thomas Evangelie.' En daarin lezen we een ander verhaal:¹

Het koninkrijk is als een herder die honderd schapen had. Een van hen, de grootste, ging ervandoor. De herder verliet de negenenegentig en zocht naar die éne, tot hij hem vond. En nadat hij zich al die moeite had getroost zei hij tegen het schaap: 'Jij telt voor mij meer dan die negenenegentig anderen!'

Het kenmerk van een (on)gezonde relatie...

Selectie uit 'The subtle art of not giving a f*ck'

Het kenmerk van een ongezonde relatie is twee mensen die elkaars problemen proberen op te lossen om zichzelf goed te voelen. Terwijl mensen binnen een gezonde relatie grenzen stellen en hun eigen problemen oplossen om zich goed te voelen over elkaar. Het stellen van de juiste grenzen betekent niet dat je je partner niet ondersteunt, of dat je zelf niet wordt ondersteund en geholpen. Maar dat doe je alleen omdat je daar zelf voor kiest; niet omdat je je verplicht voelt of meent er aanspraak op te mogen maken.

Mensen die menen ergens aanspraak op te mogen maken (entitled people), geven anderen de schuld voor hun eigen emoties en daden. Ze geloven dat er, door zichzelf voortdurend af te schilderen als slachtoffers, uiteindelijk iemand langs zal komen die hen zal redden, om zo de liefde te ontvangen waar ze zo naar snakken. Mensen die de schuld op zich nemen, doen dat op hun beurt omdat zij geloven dat als ze hun partner 'fixen' en redden, zij de liefde en waardering krijgen die ze altijd al wilden hebben. Dit zijn de Yin en Yang van elke giftige relatie: het slachtoffer en de redder, de persoon die een fikkie stookt omdat het haar belangrijk maakt en de persoon die het vuurtjes blust omdat het hem belangrijk maakt.

Deze twee typen mensen trekken elkaar sterk aan en komen dan ook meestal bij elkaar terecht. Hun pathologie past perfect. Maar droevig genoeg slagen ze er niet in elkaars behoeften te vervullen. In feite zorgt dit patroon van overmatig verwijt en acceptatie er juist voor dat hun aanspraak en hun 'shitty' eigenwaarde, die ervoor zorgen dat de behoeftes niet worden vervuld, in stand worden gehouden. Het slachtoffer creëert meer en meer problemen om op te lossen – niet omdat zich

daadwerkelijk nieuwe problemen aandienen, maar om de aandacht en genegenheid te krijgen waar deze naar snakt. De redder is druk met oplossen – niet omdat deze werkelijk iets om de problemen geeft, maar omdat hij gelooft dat hij andermans problemen moet oplossen om zelf aandacht en genegenheid te krijgen. In beide gevallen zijn de intenties egoïstisch en daarom zelf-sabotrend; werkelijke liefde wordt zelden ervaren.

'De Yin en Yang van elke giftige relatie: het slachtoffer en de redder.'

Als het slachtoffer echt van de redder zou houden, zou deze zeggen: 'Kijk, dit is mijn probleem; je hoeft het niet voor me op te lossen. Maar geef me wel wat steun terwijl ik dat zelf doe.' Dat zou een echte demonstratie van liefde zijn: verantwoordelijkheid nemen voor je eigen problemen en je partner er niet verantwoordelijk voor houden. En als een redder daadwerkelijk wil redden, zou die zeggen: 'Kijk, je geeft anderen de schuld voor je eigen problemen; los

ze zelf op.' Ook dat is een demonstratie van liefde: iemand vertrouwen dat hij zijn eigen problemen kan oplossen.

In plaats daarvan gebruiken slachtoffers en redders elkaar om emotionele kicks (highs) te krijgen. Het is een verslaving die ze via elkaar in stand houden. Ironisch genoeg voelen deze mensen zich meestal verveeld of missen ze de 'chemie' met emotioneel gezonden mensen. Ze laten deze stabiele mensen meestal links liggen, omdat hun solide grenzen niet opwindend genoeg voelen om de continue behoefte aan een kick te bevredigen.

Een van de moeilijkste dingen in de wereld van slachtoffers, is zichzelf verantwoordelijk stellen voor hun eigen problemen. Ze hebben hun hele leven doorgebracht in het geloof dat anderen – of in elk geval dingen buiten hen – verantwoordelijk zijn voor hun lot. De eerste stap in het nemen van verantwoordelijkheid is vaak doodeng. Een van de moeilijkste dingen in de wereld van redders, is om op te houden verantwoordelijkheid te nemen voor het oplossen van andermans problemen.

